

Rozhodnutí se angažovat

Anotace:

Lekce je vyústěním dlouhodobé práce žáků. Jejím výstupem by měl být návrh projektu, který žáci samostatně nebo v součinnosti s pedagogem realizují.

Návrhu vlastního projektu předchází kreativní práce na konkrétním zadání – v našem případě to bylo vytváření návrhu památníku v Letech a beseda s někým, kdo se aktivně zapojuje do občanského života. Následná realizace projektu potřebuje zájem a podporu pedagoga.

Definice aktivního občana: Aktivní občan je ten, kdo se zajímá o dění kolem sebe a snaží se zlepšit, s čím není spokojen. Může se angažovat ve svém okolí, ve škole, obci, komunitě nebo ve společnosti obecně. Snaží se zlepšit kvalitu života společenství a usiluje o důstojný život pro všechny.

Cíle:

- Žáci umí definovat cíle svých aktivit
- Žáci umí zdůvodnit potřebnost projektu a pro koho je projekt určen.
- Žáci umí vysvětlit kroky, které jsou potřebné k úspěšné realizaci projektu.
- Na konci lekce žáci dokáží prezentovat návrh realizace svého projektu.
- Žáci umí vyhodnotit rizika a reálnou pravděpodobnost úspěšné realizace.

Cílová skupina: žáci 7. až 9. ročníků ZŠ, žáci SŠ

Časová dotace: min.135 minut (záleží na velikosti třídy a počtu skupin, které vytvářejí a prezentují vlastní program, u početné třídy je možné, že bude zapotřebí více času)

Pomůcky: papír A4, pracovní listy, psací potřeby, barevné fixy, flipchart

Metody: týmová práce, brainstorming, stanovení cílů, hodnocení rizik, prezentace a obhajoba

Návrh průběhu lekce:

Lekcí navážeme na besedu s pozvaným hostem – někým, kdo se angažuje ve veřejném životě (například na úrovni sociální, při tvorbě vlastního podnikání ve prospěch společnosti, zapojením do komunitních aktivit, jež zlepšují podmínky a prostředí místních obyvatel a společenství, prací ve prospěch znevýhodněných. Ideální je, když již v mladém věku dělali či dělají aktivity, které mají dopad, nebo pokud jsou ve věku žákům blízkém). Doporučujeme besedu realizovat (nemusí proběhnout bezprostředně před předkládanou aktivitou, ale v některé předchozí hodině), protože beseda s hostem žáky motivuje a navádí je na témata, která je zaujmou. Hosta si vyučující může zvolit s ohledem na témata, která v třídním kolektivu nebo u jedinců rezonují.

Tip: Mnoho studentů, kteří realizují projekty ve veřejném životě, podnikají nebo se zapojují do sociálních aktivit, najdete ve facebookové skupině Aktivní studenti.

Poznámka: Termín „projekt“ doporučujeme vysvětlit žákům jako vlastní aktivitu, která sleduje konkrétní cíl a má strukturovaný průběh, kdy následnost jednotlivých částí vyplývá z realizování předchozích. Pokud se účastnili nějakého školního projektu, je možné jim takto záměr předkládané aktivity nastínit.

Lektorky Institutu Tereziánské iniciativy mohou pomoci s vytipováním a oslovením vhodných hostů. Kontakt najdete na <http://www.terezinstudies.cz/institute/contacts/>.

1. Žáky rozdělíme do skupin. Optimální velikost skupiny jsou 3-4 žáci, žádná ze skupin by neměla mít víc než 5-6 členů. Rozdělení do skupin záleží na tom, jak třída funguje – pokud sestavíme skupinu ze spřátelených žáků, které spojuje společný zájem, může to přípravě plánu prospět. Naopak v jiné třídě nemusí takto sestavené skupinky fungovat a „čerstvý vzduch“ může do tématu i plánů přinést někdo mimo spektrum nejbližších přátel.

2. Požádáme žáky ve skupinách, aby během 5-7 minut společně **vymysleli několik věcí, které by mohli změnit k lepšímu.** Mohou využít zkušeností, která mají z realizace vlastních projektů nebo projektů, do kterých byli zapojeni (včetně školních), mohou při vymýšlení témat promýšlet, s čím nejsou spokojeni, případně mohou usilovat o vylepšení toho, co již funguje, ale co se dá zlepšit. Mohou se také nechat inspirovat něčím, co se jinde osvědčilo, ale v jejich bezprostředním okolí to zatím nefunguje nebo není zavedeno.

Poznámka: Pokud jsou žáci zvyklí dělat samostatný brainstorming, mohou jít touto cestou a vybrat dva nápady, které je podle nich možné realizovat a které zajímají nejvíc lidí ze skupiny. Pokud jsou zvyklí na menší míru samostatné práce nebo jsou v skupinách, které spolu pracují dlouhodobě, mohou vymyslet alespoň dva návrhy, co by mohli změnit nebo zlepšit.

3. Návrhy projektů / aktivit **zapišeme do pracovního listu 1.**

Poznámka: Je vhodné žákům zdůraznit, že v následné fázi budou zpracovávat zcela konkrétní návrh realizace, proto ať vybírají projekty, které je osobně zajímají a které jsou ochotni a schopni sami realizovat.

4. Skupinky se se svými dvěma návrhy sejdou **ve společném kruhu, v němž každá skupinka postupně své návrhy představí.** Návrhy kriticky rozebere pedagog a dá prostor i spolužákům, aby se doptávali na to, co je zajímavé. Dbáme na to, aby byl projekt pozitivně formulován, nevymezoval se proti nějaké skupině a neobsahoval prvky diskriminace.

Než se žáci pustí do plánu realizace, je vhodné si ve skupince zodpovědět tyto otázky:

- Komu projekt prospěje?
- Zajímá návrh všechny členy projektové skupiny, nebo alespoň většinu?
- Proč to chceme dělat (nejen, komu projekt může prospět, ale co přinese nám a proč ho považujeme za přínosný a důležitý)?
- Umíme si představit, že dokážeme projekt zrealizovat (i za pomoci někoho dospělého)?
- K realizaci některých návrhů je zapotřebí i určitá dávka odvahy – k tomu pomáhá míra odhodlání a to, že žáci považují projekt za důležitý z osobního hlediska – i nad tím je dobré se zamyslet. (Předchozí debata s člověkem aktivním či „aktivistou“ jim může v odhodlání pomoci – vidí, že i jiným vyšlo to, co se na začátku jevilo těžko uskutečnitelné).

Poznámka: Neodrazujte žáky od realizace projektu, i když se Vám zdá, že jeho uskutečnění přesahuje jejich možnosti, nebo je v rozporu se stávajícími předpisy nebo se o stejnou věc neúspěšně pokoušel již někdo jiný. Upozorněte je na to před výběrem tématu / problému, kterým se budou zabývat, ale rozhodnutí nechte na nich. Ať sami zjistí, co všechno by museli udělat / překonat, aby dosáhli plánované změny. Možná přijdou s nápadem tak originálním, že to ještě předtím nikdo neudělal. Pokud si zvolili velké globální téma nebo změnu, která je v rozporu s platnými předpisy (bývají to otázky životního prostředí, změna stávajících pravidel, podstatné změny ve škole atd.), vedte je při stanovování minimálního cíle k tomu, aby cílem (tedy tím, který

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

je pro ně dosažitelný) bylo zjištění všech potřebných informací a třeba jejich sdílení s větší skupinou / třídou, založení podpůrné skupiny nebo zapojení se do aktivit stávajících organizací, které se zabývají stejným tématem. Často bývá překvapivé, nejednou i pro žáky samé, k čemu dospějí. Osvědčuje se, pokud pedagog bere jejich náměty vážně (za předpokladu, že mu skupinka na začátku dokázala zdůvodnit, proč si tento problém vybrala).

5. Na závěr práce v kruhu si každá skupina **vybere námět, který následně zpracuje jako projektovou přípravu.**

6. Skupinky s vybraným návrhem se rozmístí po učebně do hnízd a za pomoci **Pracovního listu 2 promýšlejí jednotlivé kroky a postup realizace.** Účelem pracovního listu je, aby žáci získali představu, jakou práci uskutečnění projektu obnáší a které konkrétní kroky musí podniknout, v jakém pořadí a v jakém časovém horizontu.

PRACOVNÍ LIST 1 s návodem k vyplnění:

Projektový plán

Název projektu: Název projektu by neměl být heslovitý, ale raději popisný, aby bylo už z názvu patrné, čím se bude zabývat. Může obsahovat i krátkou „marketingovou“ formu, ale z celého názvu musí být zřejmé, čím se projekt zabývá.
Popište situaci: Popište současnou situaci v oblasti, kterou se chcete zabývat tak, aby tomu rozuměl i člověk, který s ní není předem obeznámen.
Proč chcete dělat zrovna toto? Uvedte vaši motivaci, proč se chcete zabývat zrovna touto aktivitou / projektem. Jak se vás téma osobně dotýká.
Ideální cíl: Pokud by byly ideální podmínky – materiální, osobní i postojové, jaký bude výsledek vaší aktivity / vašeho projektu.
Reálný cíl: Čeho podle vás reálně dosáhnete.
Minimální cíl: Představte si, že záleží pouze na tom, co uděláte vy. Co můžete dosáhnout pro sebe a pro své okolí.
Co všechno se pro dosažení cíle musí udělat: Vyjmenujte všechny činnosti, které je nutné udělat pro dosažení reálného cíle vašeho projektu. Pak je seřadte v postupu podle logické časové následnosti.
Co potřebujeme, aby bylo možné projekt realizovat. Uvedte všechno, co potřebujete získat – např. informace, pomoc v záležitostech, na něž nemáte kompetence, získání souhlasů – od koho, materiální vybavení, finanční zajištění. Ke každému bodu si poznamenejte, jak je zajistíte.
Kdo nám může pomoci Vypište všechny osoby, o kterých víte, že by je projekt mohl zajímat a mohli vám pomoci činnostmi, podporou, informacemi, zajištěním materiálů nebo financování.
Co mohu udělat já (odpovídá každý za sebe)? Každý ve skupině se zamyslí, co může pro rozběhnutí projektu a pro dosažení cílů udělat sám.

Aby se projekt přiblížil skutečné realizaci, je nutné určit, kdo za co odpovídá a do kdy to udělá. Upozorněte žáky, že ten, kdo to udělá, musí být členem skupiny (není možné jednotlivé kroky pouze delegovat na někoho zvenčí). Pokud nemůže konkrétní činnost udělat nikdo sám, musí zajistit, aby byla realizována v součinnosti s odpovědnou osobou či dalšími spolužáky – zodpovědnost člena skupiny spočívá v tom, že toto zajistí. Využijte toho, co jste zapsali do kolonky „Co všechno se pro dosažení cíle musí udělat“. Počet kroků od začátku projektu do jeho ukončení by neměl být limitován tabulkou, důležité je stanovit si odpovědnosti a termíny začátku projektu.

K této části slouží pracovní list 2.

7. Po dokončení přípravy projektu za pomoci pracovních listů rozdejte skupinám flipový papír, na který **si připraví prezentaci**. V případě, že příprava nebo dokončení je domácím úkolem, mohou připravit powerpointovou prezentaci. To jim pomůže znovu projít celým projektem, uvědomit si, jestli jsou jednotlivé body a kroky v souladu a případně korigovat nelogické nebo nereálné postupy.

8. Každá **skupina prezentuje projekt před třídou**.

Po prezentaci dejte prostor na dotazy spolužákům. Spolužáci nesmí projekt shazovat a jejich otázky nesmí být osobním útokem. Veškeré otázky musí být neutrální. Pokud s nápadem spolužáků nesouhlasí, komentář může vyjadřovat nesouhlas s věcí nebo ideou, nesmí obsahovat osobní útok, urážku, shazování záměru. Nechte skupinu nejdříve dokončit prezentaci, než začnete klást upřesňující otázky.

Po prezentaci se pro upřesnění můžete ptát:

- po smyslu projektu,
- jaké zlepšení projekt přinese ostatním,
- proč jim přijde důležité zabývat se zrovna tímto problémem,
- jak plánují realizovat konkrétní kroky,
- čím začnou – co udělají první a kdo to udělá
- proč si myslí, že navrhovaný konkrétní postup bude fungovat.
- jak hodlají řešit konkrétní rizika.

Můžete navrhnout zlepšení postupu, zapojení konkrétních lidí, vysvětlit potíže, které mohou nastat a žáci s nimi při návrhu projektu nepočítali, a současně je dovést k tomu, jak problému předejít.

Na závěr se zeptejte, jaká je pravděpodobnost (v procentech), že budou navržený projekt skutečně realizovat.

Zeptejte se, kdy a jak realizují / představí výsledky.

Poznámky:

- Žáci často volí témata projektu, které navazují na činnosti a zaměření hostů besedy. Kromě toho se mezi navrhovanými tématy projektů se nám opakovaně objevilo téma úklidu a čistoty okolí, řešení nefunkční komunikace mezi různými skupinami ve škole, návaznost na aktivity a projekty, které již znají ze školy. Některé projekty řeší pomoc jiným (důchodci, děti z dětských domovů, děti se znevýhodněním, zvířata). Někdy se objeví globální téma nebo předpisy – na úrovni zákona nebo školního řádu, které jim nevyhovují. Každé z témat má svá specifika. V závěru by měl pedagog dovést žáky k záměru realizovat alespoň minimální cíl a/nebo prezentaci zjištěných informací ve třídě.
- Všimli jsme si, že „realizovatelnost“ projektů se spíše než od věku žáků odvíjí od očekávání podpory ze strany školy a od předchozího zapojení žáků do realizace společných školních projektů. Představu o reálnosti a náročnosti plánovaných aktivit zvyšuje také členství žáků v aktivních zájmových skupinách, zejména ve skautu a v kolektivních sportech.
- Nejmladší žáci, se kterými jsme aktivitu úspěšně realizovali, byli na konci sedmé třídy.

9. Reflexe:

Na závěr se zeptejte se žáků:

- Jestli našli společné témata projektu rychle?
- Zda měli ve skupině problém najít shodu?
- Jestli konečný projekt oslovil všechny členy skupiny?
- Jak se jim ve skupině pracovalo? Kdo byl aktivnější, kdo měl nápady?
- Pomohly jim jejich vlastní zkušenosti nebo zkušenosti někoho z jejich okolí?
- Co bylo pro ně při práci nejtěžší?
- Je dobré se ve společnosti angažovat? Proč?

Projektový plán
Název projektu:
Popište situaci:
Proč chcete dělat zrovna toto?
Ideální cíl:
Reální cíl:
Minimální cíl:
Co všechno se pro dosáhnutí cíle musí udělat:
Co potřebujeme, aby bylo možné projekt realizovat:
Kdo nám může pomoci:
Co mohu udělat já (odpovídá každý za sebe)?

Co uděláte první (Aktivita 1)	Kdo to udělá / zařídí
	Do kdy
Co uděláte potom (Aktivita 2)	Kdo to udělá / zařídí
	Do kdy
Jaký bude další krok (Aktivita 3)	Kdo to udělá / zařídí
	Do kdy
Jaký bude další krok (Aktivita 4)	Kdo to udělá / zařídí
	Do kdy

Poznámky: